

що лісова ділянка може бути виділена одному або кільком тимчасовим лісокористувачам для різних видів використання лісових ресурсів. Спеціальне використання лісових ресурсів здійснюється на відокремлених лісових ділянках, які виділяються для цієї мети, без надання землекористувачам ділянок лісокористувачам.

Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 1996 р. № 449. Цей Порядок встановлюється з метою раціонального використання другорядних лісових матеріалів, невиснажливого здійснення побічних лісових користувань для задоволення потреб населення і виробництва в лісових ресурсах і є обов'язковим для виконання всіма постійними і тимчасовими лісокористувачами. Варто відзначити, що серед видів побічних лісових користувань на сьогоднішній законодавчому рівні врегульовано лише особливості розміщення пагорбів – залишаються не врегульованими.

Туєва О.М.,

*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,*

*доцент кафедри земельного та аграрного права,
кандидат юридичних наук, доцент*

АГРАРНІ РОЗПИСКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Одним із суттєвих чинників впливу на рівень конкурентоспроможності аграрних товаровиробників є кредитування. Його об'єктивна необхідність пов'язана з потребою у придбанні основних засобів виробництва, поповненні обігових коштів, запровадженні нових технологій тощо. У процесі виробничо-господарської діяльності кожного підприємства виникає необхідність отримання кредиту.

Нинішня практика кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників має багато проблем зумовлених економічними та політичними умовами, що склалися в нашій державі. Основними проблемами кредитного забезпечення аграрного сектору економіки є недостатність кредитних ресурсів, висока вартість банківських кредитів, що майже унеможливує отримання кредитів середніми та малими сільськогосподарськими товаровиробниками, складний механізм їх одержання, неможливість передачі в заставу земельних ділянок сільськогосподарського призначення та ін.

Кредитування аграрних товаровиробників носить комплексний характер, обумовлене особливостями сільськогосподарського виробництва і потребує застосування в цій сфері альтернативних фінансових інструмен-

тів, які дали б змогу за спрощеною процедурою отримувати кредити для фінансування поточної виробничо-господарської діяльності і створювати таким чином належні умови для його розвитку і конкурентоспроможності.

З метою запровадження нового інструменту кредитування сільськогосподарського виробництва під заставу майбутнього врожаю Верховною Радою України 6 листопада 2012 р. було прийнято Закон «Про аграрні розписки». Згідно зі ст.1 Закону аграрна розписка – товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах. Законом передбачено дві форми аграрних розписок – товарна аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника за аграрною розпискою здійснити поставку узгодженої сільськогосподарської продукції, якість, кількість, місце та строк поставки якої визначені аграрною розпискою; та фінансова аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника сплатити грошову суму, розмір якої визначається за погодженою боржником і кредитором формулою з урахуванням цін на сільськогосподарську продукцію у визначеній кількості та якості. Виходячи з даної норми, запровадження аграрних розписок сприяє зменшенню ризиків зниження ціни на сільськогосподарську продукцію, оскільки обов'язок боржника фіксується в кількості товару, а не в ціновому еквіваленті. Позитивним чином аграрні розписки впливають і на гарантованість реалізації продукції оскільки права і обов'язки щодо зобов'язання виникають ще до її виробництва.

Запровадження аграрних розписок може позитивно вплинути і на якість сільськогосподарської продукції, що є предметом зобов'язання.

Кредитор за аграрною розпискою наділений правом здійснювати моніторинг, спостереження за майбутнім врожаєм, за дотриманням технологічних процесів з можливістю доступу до земельних ділянок, на яких вирощується майбутній врожай, а також доступу до приміщень, де зберігається зібрана сільськогосподарська продукція. У разі виявлення порушень технологічних процесів вирощування продукції кредитор наділяється правом складення акта про порушення технології виробництва та може вимагати від боржника усунути таке порушення у визначений у такому акті строк. Якщо вимоги, викладені в акті, не будуть усунуті боржником, кредитор має право доростити майбутній врожай з дотриманням відповідних технологічних процесів. Проте передбачений обов'язок боржника здійснити повне відшкодування витрат кредитора на здійснюване дорошування врожаю може зумовити зловживання кредитора та накладення невинуватого великих витрат, що мають бути відшкодовані боржником.

Використання аграрних розписок сприяє співпраці між кредиторами та виробниками сільськогосподарської продукції, спрощує процедуру кредитування і закриває низку адміністративних питань, які раніше зупиняли потенційних кредиторів від фінансування. Відповідно до Закону, кредитор з аграрної розписки має право пріоритетного задоволення своїх вимог.

Всього лише наявність аграрної розписки без відмітки про її виконання є достатнім підтвердженням безспірності вимоги кредитора.

Враховуючи правову природу аграрних розписок як цінних паперів доцільним було б запровадження поряд із документарною їх формою також і бездокументарну (електронну), що дозволило б організувати ринок даного виду цінних паперів, посиливши таким чином їх привабливість як фінансового інструменту.

Вказане свідчить, що аграрні розписки є альтернативним фінансовим інструментом який дає можливість аграрним товаровиробникам залучати додаткові кредитні ресурси для фінансування своєї поточної виробничо-господарської діяльності під заставу майбутнього врожаю. Закріплення законом механізму аграрних розписок сприяє розвитку кредитних відносин в аграрному секторі економіки в тому числі шляхом спрощення процедури кредитування, а також розширення можливостей в отриманні кредитів середніми та малими сільськогосподарськими товаровиробниками.

Хрипко С.І.,

*Національний університет біоресурсів
і природокористування України,*

*аспірант кафедри аграрного, земельного та
екологічного права імені академіка В.З. Янчука*

ЩОДО ЗМІН В СТРУКТУРІ ПРЯМИХ ВИПЛАТ ФЕРМЕРАМ ЄС З 2015 РОКУ

Європейський Союз (ЄС), проводячи Спільну аграрну політику (САП), намагається розвивати та підтримувати сільськогосподарську діяльність, забезпечувати достатній рівень життя для сільського населення за рахунок субсидій та інших видів допомоги.

САП ЄС до 2013 року передбачала систему прямої допомоги фермерам, що включала в себе просту схему виплат фермерам (SFPS – single farm payment scheme) та просту схему виплат за земельні ділянки (SAPS – single area payment scheme). Порядок здійснення таких виплат регулювався Регламентом Ради (ЄС) № 73 щодо встановлення спільних правил для програм прямої підтримки фермерів у рамках спільної аграрної політики і щодо впровадження певних схем підтримки фермерів [1].

За допомогою SFPS була усунута залежність між субсидіями та способом виробництва, проте застосовувати цю схему фермери могли лише за умови дотримання встановлених законом вимог управління (Statutory management requirements) (ст. 5) та належних сільськогосподарських та екологічних умов (Good agricultural and environmental conditions) (ст.6).

Що стосується SAPS, то її необхідно розглядати як перехідну та прошену схему. Через обмежені адміністративні функції, зазначений вид